A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2008. december 4.*

A C-221/07. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Sozialgericht Stuttgart (Németország) a Bírósághoz 2007. május 2-án érkezett, 2007. április 26-i határozatával terjesztett elő az előtte

Krystyna Zablocka-Weyhermüller

és

a **Land Baden-Württemberg**

között,

a **Bundesrepublik Deutschland**

részvételével

folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: K. Lenaerts tanácselnök, T. von Danwitz, R. Silva de Lapuerta (előadó), Juhász E. és J. Malenovský bírák,

főtanácsnok: M. Poiares Maduro,
hivatalvezető: R. Grass,

* Az eljárás nyelve: német.

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Land Baden-Württemberg képviseletében H. Sprau, meghatalmazotti minőségben,

– a német kormány képviseletében J. Möller és M. Lumma, meghatalmazotti minőségben,

– a lengyel kormány képviseletében T. Nowakowski, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében V. Kreuschitz, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EK 18. cikk (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2 A fenti kérelmet a K. Zablocka-Weyhermüller és a Land Baden-Württemberg között, az előbbi megítélése szerint neki – úgy mint háború áldozata túlélő házastársának – járó egyes juttatások folyósításának az utóbbi általi megtagadása tárgyában folyamatban levő jogvitában terjesztették elő.

A nemzeti szabályozás

3 A nemzeti szabályozást a háború áldozatainak való segítségnyújtásról szóló 1950. december 20-i szövetségi törvény (Bundesversorgungsgesetz) 1982. január 22-i változatának (BGBl. 1982. I., 21. o.) legutóbb a 2006. június 19-i törvénnyel módosított szövege (BGBl. 2006. I., 1305. o.; a továbbiakban: BVG), valamint az említett törvény alkalmazási szabályait megállapító, a külföldi szociális ellátásokról szóló, 1990. június 30-i rendelet (Auslandsversorgungsverordnung; a továbbiakban: AuslVersV; BGB1. 1990. I., 1321. o.) alkotja.

4 A BVG 9. cikkének 5. pontja alapján a háború áldozatainak túlélő hozzátartozói elsősorban az említett törvény 38–52. cikkében szabályozott túlélő hozzátartozói nyugdíjra jogosultak. Az – egyébként nem indexált összegű – alapnyugdíj mellett egyes további feltételek teljesítése esetén a háború áldozatának rokkantság miatti jövedelemkieséséért járó kártalanításra (amelyet azon fiktív jövedelem alapján állapítanak meg, amelyet a rokkantság hiányában szerzett volna) (a BVG 40a. cikke), valamint adott esetben ápolási pótlékra (a BVG 40b. cikke) és/vagy kiegészítő nyugdíjra (a BVG 41. cikke) szerezhető jogosultság. Ezenkívül, amennyiben a túlélő házastárs betöltötte 45. életévét, a BVG 41. cikke (1) bekezdésének b) pontja és (2) bekezdése alapján – az esetleges saját jövedelmek levonása mellett – teljes kiegészítő nyugdíjat is igényelhet.

5 Az említett ellátásokon túl, főszabály szerint a BVG 9. cikke 1. pontjának és 10. cikke (4) bekezdése első mondata c) pontjának megfelelően gyógyászati ellátásokra, valamint

a BVG 9. cikkének 2. pontja és 25–27j. cikke alapján a hadigondozás körébe tartozó ellátásokra is jogosultság szerezhető. Ezen ellátásokat azonban főként rászorultsági alapon ítélik oda.

6 A Németországon kívüli lakóhellyel vagy szokásos tartózkodási hellyel rendelkező kérelmezőkre a BVG 64a–64f. cikkében meghatározott kivételrendszer vonatkozik.

7 A BVG 64e. cikke kimondja:

„(1) A háború áldozatai, akiknek lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye az (5) bekezdés szerinti rendeletben megjelölt államok egyikében található, a (2)–(4) bekezdés szerinti részleges ellátásban részesülnek. A fennmaradó rész tekintetében az ellátáshoz való jog felfüggesztésére kerül sor.

(2) A részleges ellátás az – 44. cikk (1) bekezdésében szereplő kártalanítást is felölelő – alapnyugdíj, a súlyos rokkantaknak és az ápolási pótlék, a felmenők nyugdíja és a temetkezési költségekhez nyújtott támogatás esetében a 31., 35., 36., 40., 46., 51. és 53. cikkben meghatározott összeg egyharmadát, valamint a 37. cikk szerinti, halál esetén járó támogatást foglalja magában. Az alapnyugdíj rokkantak esetében a 31. cikk (1) bekezdésének első mondatában megjelölt összeg egyharmadával növekszik, amely ily módon a legalább 40%-ban meghatározott munkaképtelenségű rokkant alapnyugdíjának tekintendő. A nyugdíjak tekintetében a külföldi jövedelmeket csak a 48. cikkben felsorolt esetekben kell figyelembe venni. Az özvegynek és az árvának járó pénzbeli támogatás esetében az özvegyi járadék vagy a megfelelő árvajáradék teljes összegét minden esetben vissza kell tartani, és a 33. cikk (1) bekezdésének a) pontjában említett referenciaösszeg egyharmadát kell alapul venni. A temetkezési költségekhez nyújtott támogatás kiszámítása során minden esetben a 36. cikk (1) bekezdésének második mondatában és az 53. cikk második mondatában szereplő összegek közül a magasabbat kell alapul venni.

(3) A részleges ellátás szintén magában foglalja a 64a. cikk (1) bekezdése szerinti gyógyászati ellátásokat. A 11. cikk (3) bekezdésében felsorolt pénzbeli ellátások nem kerülnek folyósításra, a szövetségi munkaügyi és szociális minisztérium ettől eltérést engedélyezhet. A 64a. cikk (2) bekezdése szerinti gyógyászati ellátások nyújtására az (5) bekezdés szerinti rendeletben megjelölt országok területén kívül történő ideiglenes tartózkodás során is sor kerülhet, amennyiben az orvos azonnali kezelést ír elő. Az első, a második és a harmadik mondat alapján nem nyújtható be ellátás iránti kérelem, amennyiben köz- vagy magánjogi biztosítási szervezetek vagy hasonló szervezetek előtt egyenértékű ellátási jogokat lehet érvényesíteni.

(4) A 64b. cikk (1) bekezdésében említett, a háború áldozatainak járó segítségnyújtási ellátások a szövetségi munkaügyi és szociális minisztérium egyetértésével folyósíthatók. A 27b. cikk (3) bekezdésének első mondata nem alkalmazandó.

(5) A szövetségi kormány a Bundesrat [Szövetségi Tanács] egyetértésével rendeletben nevezheti meg azokat az országokat, amelyek területén különleges körülményekre, különösen a Németországi Szövetségi Köztársaságéhoz képest alacsony átlagos szociális ellátási szintre, valamint a második világháborút követően kialakult helyzetre és fejlődésre tekintettel az (1) bekezdésnek megfelelő részleges ellátás folyósítandó. E rendeletben lehetőség van:

a) a (2) bekezdés első mondatában említett harmadik személynek fizetendő részleges ellátás arányának egyes ellátások esetében eltérő arányban történő rögzítésére és az ellátások kiszámítási módjának részletesebb meghatározására;

b) a részleges ellátás (első mondat) odaítélése során figyelembe vett helyzet jelentős megváltozása esetén a (2) bekezdés első és második mondata szerinti részleges ellátás arányának megfelelő módosítására.

(6) Különleges esetekben a (2) bekezdés első és második mondatában, valamint az (5) bekezdés második mondatában meghatározott részleges ellátás a szövetségi munkaügyi és szociális minisztérium hozzájárulásával kiterjeszthető.

(7) Az (5) bekezdés szerinti rendeletben megjelölt országok területén kívül történő, legalább egyhetes ideiglenes tartózkodás idején a szövetségi munkaügyi és szociális minisztérium hozzájárulásával odaítélhetők a (2) bekezdés első mondatában felsorolt nyugdíjak, amennyiben meghaladják a (2) bekezdés első és második mondatában rögzített összegeket, valamint a kártalanítási nyugdíj egyharmada; a (2) bekezdés harmadik mondata alkalmazandó. A jelen törvény értelmében vett kórházi tartózkodás időtartama, valamint a felépüléshez és a pihenéshez kapcsolódó, a 27b. cikkben meghatározott segítségnyújtási intézkedések [Erholungsmaßnahmen] egyharmad részük erejéig vehetők figyelembe."

8 Az AuslVersV-nek a BVG 64e. cikkének alkalmazása alapján hozott, „Hatály" című 1. cikke az alábbiakról rendelkezik:

„A [BVG] 64e. cikk[é]ben meghatározott részleges ellátást német állampolgároknak és olyan német származású személyeknek kell odaítélni, akiknek lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye Albánia, Bulgária, Észtország, Magyarország, Lettország, Litvánia, Lengyelország, Románia, Oroszország, Szlovákia, Szlovénia, a Cseh Köztársaság területén, valamint a volt Jugoszlávia vagy a volt Szovjetunió területén elhelyezkedő államokban található."

9 Az AuslVersV „A részleges ellátás aránya” című 2. cikke szerint:

„(1) A [BVG] 64e. cikk[e] (2) bekezdésének első mondatában meghatározott csökkentett arány 60%. E csökkentett arány 45% a temetkezési költségekhez nyújtott támogatás esetében.

(2) A [BVG] 64e. cikk[e] (2) bekezdésének második mondatában meghatározott kiegészítésre alkalmazandó csökkentett arány a [BVG] 31. cikk[e] (1) bekezdésének első mondata szerinti megfelelő alapnyugdíj összegének 40%-a.

(3) A [BVG] 64e. cikk[e] (2) bekezdésének első mondatában kimondott szabálytól eltérve a teljes árvák az alapnyugdíj háromnegyedére jogosultak.

(4) A rokkantak az eddig folyósítottal megegyező összegű alapnyugdíjat kapnak, amennyiben az részükre kedvezőbb.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

10 K. Zablocka-Weyhermüller – aki 1952-ben született, és lengyel állampolgár – 2002. szeptember 7-én házasságot kötött Weyhermüller úrral. Ez utóbbi, akit évek óta súlyos hadirokkantnak ismertek el, és rokkantnyugdíjra volt jogosult, 2004. január 12-én elhunyt. Ez utóbbi időpontig Németországban, a Versorgungsamt Münster (a volt harcosok és a háború áldozatainak hivatala, Münster) illetékességi területén rendelkezett lakóhellyel, és ott kapott nyugdíjat, a nyugdíjat növelő több pótlékot, valamint különböző kártalanítási összegeket. A nyugdíjához kapcsolódó utolsó folyósítások havi összege 1419 euró volt.

11 K. Zablocka-Weyhermüller 2004. február 20-án a BVG rendelkezései alapján teljes túlélő hozzátartozói nyugdíjra való jogosultsága megállapítása iránt nyújtott be kérelmet a Versorgungsamt Münsterhez. E kérelmében említést tett lengyel állampolgárságáról, és közölte azon szándékát, hogy a közeljövőben Lengyelországba kívánja áthelyezni a lakóhelyét.

12 A külföldi ellátások folyósítása ügyében illetékes szerv 2004. május 27-i határozatával helyt adott K. Zablocka-Weyhermüller kérelmének, és elismerte, hogy férjének halála a háborúban szerzett sérülése miatt következett be. Az özvegyi életjáradék összegét a BVG 40. és 64e. cikke szerinti részleges ellátásnak megfelelően a 2004. február 1-jétől kezdődő időszakra havi 224 euró összegben állapították meg.

13 K. Zablocka-Weyhermüller a férje részére korábban nyújtott jelentősen magasabb összegű ellátásra hivatkozással kérte a neki járó ellátásnak is magasabb összegben történő megállapítását. Az illetékes szerv 2005. január 19-én kelt – a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő jogvita tárgyát képező – határozatával

a fenti kérelmet elutasította. Szintén eredménytelen maradt az alapeljárás felperesének ellentmondása, amelyben többek között a házastársak korábbi közös németországi lakóhelyére és a Lengyel Köztársaság jelenlegi európai uniós tagságára hivatkozott.

14 Az alapeljárás során a Land Baden-Württemberg 2007. március 20-án kész volt K. Zablocka-Weyhermüller részére visszamenőlegesen, az érintett nyugdíjjogosultsága kezdetétől a vonatkozó alapnyugdíj összegével növelt részleges ellátást nyújtani a BVG 64e. cikke (6) bekezdésének megfelelően. A fentiek alapján a havi nyugdíj összege 372 eurót tesz ki.

15 A fenti körülmények között a Sozialgericht Stuttgart az eljárás felfüggesztéséről határozott, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjesztett a Bíróság elé:

„[…] a német szociális biztonságra vonatkozó jogban az ellátásoknak a [BVG] 64e. cikk[é]ben rögzített korlátozása a Lengyelországban mint [az Unióhoz] újonnan csatlakozott tagállamban lakóhellyel vagy szokásos tartózkodási hellyel rendelkező ellátásra jogosultak vonatkozásában összhangban van-e a magasabb rendű közösségi joggal, különösen a személyek szabad mozgása szempontjából?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

16 A kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy ellentétes-e az EK 18. cikk (1) bekezdésével az a tagállami szabályozás, amelynek alapján e tagállam

kizárólag abból az okból tagadja meg a háború áldozatainak túlélő házastársa részére odaítélt egyes ellátások folyósítását, hogy a túlélő házastárs egyes meghatározott tagállamok területén rendelkezik lakóhellyel.

Az elfogadhatóságról

17 A Land Baden-Württemberg és a német kormány egyaránt úgy véli, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatatlan.

18 A BVG 64e. cikk (1) bekezdésének első mondata alkalmazásával részlegesen csökkentett özvegyi alapnyugdíj vonatkozásában arra hivatkoznak, hogy mivel az alapügyben az említett nyugdíjat visszamenőleges hatállyal, az ellátás 100%-áig megnövelt összegben állapították meg, a feltett kérdés többé nem releváns az előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő jogvita megoldása szempontjából. A német kormány szerint ráadásul olyan jogszabálymódosítás van folyamatban, amely 2008. január 1-jétől 60%-ról 100%-ra növelné a részleges ellátás jelenlegi arányát.

19 A jövedelmi viszonyok függvényében odaítélt azon egyéb ellátások kapcsán, amelyek folyósítását a BVG 64e. cikke (1) bekezdésének második mondata alapján felfüggesztették, a német kormány szintén azt állítja, hogy nem bizonyított, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés releváns lenne az alapeljárás tárgyát képező jogvita megoldása szempontjából. Az említett jogvita felperese a kérdést előterjesztő bíróság előtti tárgyaláson ezen ellátások tekintetében újabb módosított kérelmet terjesztett elő, ugyanakkor nem hozott fel érveket állítása alátámasztása érdekében.

20 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EK 234. cikkel létrehozott eljárás keretében az ügyben eljáró és határozathozatalra hivatott nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik annak megítélése, hogy – tekintettel az ügy különleges jellemzőire – ítélete meghozatalához szükségesnek tartja-e az előzetes döntéshozatalt, és ha igen,

a Bíróságnak feltett kérdései relevánsak-e. Következésképpen, amennyiben a feltett kérdések a közösségi jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság – főszabály szerint – köteles határozatot hozni (lásd különösen a C-119/05. sz. Lucchini-ügyben 2007. július 18-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-6199. o.] 43. pontját és a C-162/06. sz. International Mail Spain ügyben 2007. november 15-én hozott ítélet [EBHT 2007., I-9911. o.] 23. pontját). A nemzeti bíróságok által előterjesztett kérelem Bíróság általi elutasítása csak abban az esetben lehetséges, amennyiben nyilvánvaló, hogy a közösségi jog értelmezése, amelyet a nemzeti bíróság kért, nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, illetve ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy a Bíróság nem rendelkezik azon ténybeli és jogi elemek ismeretével, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a feltett kérdéseket hatékonyan megválaszolja (lásd különösen a C-379/98. sz. PreussenElektra-ügyben 2001. március 13-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-2099. o.] 39. pontját; a C-94/04. és C-202/04. sz., Cipolla és társai egyesített ügyekben 2006. december 5-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-11421. o.] 25. pontját; a C-222/05–C-225/05. sz., van der Weerd és társai egyesített ügyekben 2007. június 7-én hozott ítélet [EBHT 2007., I-4233. o.] 22. pontját, valamint a C-379/05. sz. Amurta-ügyben 2007. november 8-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-9569. o.] 64. pontját).

21 Az alapügyben megállapítható, hogy – ahogyan az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból is kitűnik – a kérdést előterjesztő bíróság részletesen ismertette a Bírósággal az alapeljárás ténybeli és jogi keretét, valamint azokat az okokat, amiért a feltett kérdésére adott választ az ítélete meghozatala szempontjából szükségesnek ítélte.

22 A fentieken túl a kérdést előterjesztő bíróság a Bíróság felvilágosításra irányuló kérdésére válaszolva kifejtette, hogy az özvegy alapnyugdíja vonatkozásában a jelen ítélet 14. cikkében említett, megnövelt összegű részleges ellátáson kívül a BVG 40a., 40b. és 41. cikkében szereplő ellátásokra való esetleges jogosultság az alapeljárás felei között továbbra is jogvita tárgyát képezi.

23 Következésképpen az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet elfogadhatónak kell nyilvánítani.

Az EK 18. cikk (1) bekezdésének alkalmazhatóságáról

24 Először is meg kell vizsgálni, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzet a közösségi jog és különösen az EK 18. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozik-e.

25 Ami egyrészt az említett rendelkezés személyi hatályát illeti, elég azt megállapítani, hogy az EK 17. cikk (1) bekezdése értelmében uniós polgár jogállással rendelkezik mindenki, aki valamely tagállam állampolgára. Továbbá ugyanezen 17. cikk (2) bekezdése ehhez a jogálláshoz rendeli az EK-Szerződésben meghatározott jogokat és kötelezettségeket, amelyek között szerepelnek az EK 18. cikk (1) bekezdésében említettek is (a C-192/05. sz., Tas-Hagen és Tas ügyben 2006. október 26-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-10451. o.] 18. pontja és a C-499/06. sz. Nerkowska-ügyben 2008. május 22-én hozott ítélet [EBHT 2008., I-3993. o.] 21. pontja).

26 K. Zablocka-Weyhermüller mint lengyel állampolgár az EK 17. cikk (1) bekezdése szerinti uniós polgár jogállással rendelkezik, tehát adott esetben hivatkozhat az e jogálláshoz kapcsolódó jogokra, különösen az EK 18. cikk (1) bekezdése által biztosított, a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogra (a fent hivatkozott Nerkowska-ügyben hozott ítélet 22. pontja).

27 Másrészt, az EK 18. cikk (1) bekezdésének tárgyi hatályát illetően fontos megállapítani, hogy a közösségi jog fejlődésének jelenlegi szakaszában az alapügyben szereplőhöz hasonló juttatás – amelynek célja kárpótlás nyújtása a háború áldozatainak túlélő házastársa részére – a tagállamok hatáskörébe tartozik (lásd ebben az értelemben a fent

hivatkozott Tas-Hagen és Tas ügyben hozott ítélet 21. pontját, valamint a fent hivatkozott Nerkowska-ügyben hozott ítélet 23. pontját).

28 Utóbbiaknak azonban a közösségi jog, különösen a Szerződésnek a tagállamok területén való szabad mozgás és tartózkodás minden uniós polgár számára elismert szabadságára vonatkozó rendelkezései tiszteletben tartása mellett kell az ilyen hatáskört gyakorolniuk (a fent hivatkozott Tas-Hagen és Tas ügyben hozott ítélet 22. pontja, valamint a fent hivatkozott Nerkowska ügyben hozott ítélet 24. pontja).

29 E tekintetben a Bíróság már korábban kimondta, hogy a közösségi jog tárgyi hatálya alá tartozó helyzetek közé tartoznak különösen a Szerződés által biztosított alapvető szabadságjogok gyakorlásához és az EK 18. cikkben biztosított, a tagállamok területén történő szabad mozgás és tartózkodás gyakorlásához kapcsolódó helyzetek (a C-209/03. sz. Bidar-ügyben 2005. március 15-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-2119. o.] 33. pontja, a C-403/03. sz. Schempp-ügyben 2005. július 12-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-6421. o.] 17. és 18. pontja, valamint a fent hivatkozott Nerkowska-ügyben hozott ítélet 26. pontja).

30 A jelen esetben meg kell állapítani, hogy a K. Zablocka-Weyhermülleréhez hasonló helyzet az uniós polgároknak a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogával kapcsolatos. Az alapeljárás felperese ugyanis azáltal, hogy Lengyelországba helyezte a lakóhelyét, az EK 18. cikk (1) bekezdésében minden uniós polgár számára elismert, a tagállamok területén való szabad mozgás és tartózkodás jogát gyakorolta.

31 Továbbá, a kérdést előterjesztő bíróság által a Bíróságnak megküldött iratokból egyértelműen kiderül, hogy a BVG 64e. cikke (1) bekezdésének második mondata és (5) bekezdése, valamint az AuslVersV 1. cikke alapján a K. Zablocka-Weyhermüller részére odaítélt ellátások folyósításának felfüggesztése kizárólag annak eredménye, hogy ez utóbbi Lengyelországba helyezte át a lakóhelyét.

32 A fentiekből következik, hogy a közösségi jog és különösen az EK 18. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozik az a helyzet, amelyben a közösségi jogrend által elismert valamely jog K. Zablocka-Weyhermüller részéről történő gyakorlása hatással volt az utóbbinak valamely tagállam nemzeti szabályozása szerinti ellátás folyósításához való jogára.

33 Meg kell tehát vizsgálni, hogy az EK 18. cikk (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely előírja, hogy a háború áldozatainak házastársa részére odaítélt ellátások folyósításának feltétele, hogy annak jogosultja vagy az ellátást nyújtó tagállam területén, vagy az utóbbi állam kormánya által rendeletben meghatározott listán nem szereplő tagállamok egyikének területén rendelkezzen lakóhellyel.

A lakóhelyre vonatkozó követelményről

34 Az EK 18. cikk (1) bekezdésének hatályát illetően a Bíróság már megállapította, hogy a Szerződés által a szabad mozgás terén biztosított lehetőségek nem fejthetik ki teljes hatásukat, ha valamely tagállam állampolgárát visszatarthatják ezek gyakorlásától valamely másik tagállamnak az e lehetőségek gyakorlását büntető szabályozása miatt

a fogadó tagállamban való tartózkodása elé állított akadályok (lásd ebben az értelemben a C-224/02. sz. Pusa-ügyben 2004. április 29-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-5763. o.] 19. pontját, a fent hivatkozott Tas-Hagen és Tas ügyben hozott ítélet 30. pontját, valamint a fent hivatkozott Nerkowska-ügyben hozott ítélet 31. pontját).

35 Az olyan nemzeti szabályozás, amely egyes közösségi állampolgárokat pusztán azért hoz hátrányos helyzetbe, mert éltek a más tagállamban való szabad mozgás és tartózkodás jogával, az EK 18. cikk (1) bekezdésében valamennyi uniós polgárnak biztosított szabadságok korlátozását jelenti (lásd ebben az értelemben a C-406/04. sz. De Cuyper-ügyben 2006. július 18-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-6947. o.] 39. pontját, a fent hivatkozott Tas-Hagen és Tas ügyben hozott ítélet 31. pontját, valamint a fent hivatkozott Nerkowska-ügyben hozott ítélet 32. pontját).

36 Márpedig a BVG és az AuslVersV ilyen korlátozást valósítanak meg. E szabályozás ugyanis – azáltal, hogy a háború áldozatainak túlélő házastársa javára bevezetett egyes ellátások kifizetését azon feltételtől teszi függővé, hogy a szabályozás szerinti tagállam területén vagy az ezen ellátásokat odaítélő tagállam kormánya által rendeletben meghatározott listán nem szereplő más tagállam területén rendelkezzen lakóhellyel – visszatarthatja az alapügy felperesének helyzetéhez hasonló helyzetben lévő közösségi állampolgárokat attól, hogy az említett listán szereplő tagállamokban gyakorolják a szabad mozgás és tartózkodás jogát.

37 A szabadságok közösségi állampolgárok általi gyakorlásának ilyen korlátozását eredményező nemzeti szabályozás a közösségi jog szempontjából csak akkor igazolható, ha az érintett személyek állampolgárságától független, közérdekű objektív megfontolásokon alapul, és a nemzeti jog által jogszerűen megállapított célkitűzéssel arányos (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott De Cuyper-ügyben hozott ítélet 40. pontját, a fent hivatkozott Tas-Hagen és Tas ügyben hozott ítélet 33. pontját, valamint a fent hivatkozott Nerkowska-ügyben hozott ítélet 34. pontját).

38 A Land Baden-Württemberg és a német kormány által a Bíróság elé terjesztett észrevételekből kiderül, hogy a BVG által előírt korlátozás célja, hogy a Németországon kívül lakóhellyel rendelkező kedvezményezettek részére megfelelő ellátást nyújtson, figyelembe véve az említett tagállam és a jogosult lakóhelye szerinti tagállam között a megélhetési költségek, a jövedelmek és a szociális ellátások átlagos összege tekintetében aktuálisan fennálló különbségeket. Az említett észrevételek szerint ráadásul a jogosultak szakmai és szociális helyzetére – különösen jövedelmükre – vonatkozó megfelelő ellenőrzés lehetővé tételének szükségessége is indokolja a szóban forgó korlátozást.

39 Kétségtelen, hogy mind az a szándék, hogy az ellátás nyújtására a két érintett tagállam közötti, említett különbségek figyelembevételével kerüljön sor, mind a jogosultak szakmai és szociális helyzetére vonatkozó megfelelő ellenőrzés lehetővé tételének szükségessége olyan közérdekű objektív megfontolásnak minősül, amely alkalmas annak igazolására, hogy az alapügyben felmerültekhez hasonló ellátások folyósításának feltételei vagy módjai befolyásolhatják a személyek szabad mozgását.

40 Ha a jelen ítélet 36. pontjában megállapított korlátozás az előző pontban említett közérdekű objektív megfontolások figyelembevételével igazolható, az is szükséges, hogy e korlátozás arányos legyen az elérni kívánt céllal. A Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy valamely intézkedés akkor arányos, ha – amellett, hogy alkalmas az elérni kívánt cél megvalósítására – nem lépi túl az e cél eléréséhez szükséges mértéket (a fent hivatkozott De Cuyper-ügyben hozott ítélet 42. pontja, valamint a fent hivatkozott Tas-Hagen és Tas ügyben hozott ítélet 35. pontja).

41 Az alapügyben szereplőhöz hasonló, lakóhelyre vonatkozó feltétel azonban nem tekinthető arányosnak az elérni kívánt célokkal.

42 Rá kell ugyanis mutatni, hogy az AuslVersV 1. cikke kifejezetten részletezi a BVG 64e. cikkének azon jogosultakra történő alkalmazását, akiknek a lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye akár az ugyanazon cikkben említett tíz tagállam valamelyikében, akár Albániában, vagy a volt Jugoszlávia, illetve a volt Szovjetunió területén található.

43 Léteznek azonban olyan – az AuslVersV 1. cikkében nem említett – államok, amelyekben a megélhetési költségek alacsonyabbak, mint az említett cikkben szereplő tagállamok némelyikében. Az említett cikkben említett államok között ettől függetlenül jelentős különbségek állnak fenn.

44 Hasonlóképpen, a jogosultak szakmai és szociális helyzetére vonatkozó megfelelő ellenőrzés lehetővé tétele szükségességének valamennyi tagállamban egyformán kell érvényesülnie attól függetlenül, hogy azok az AuslVersV 1. cikkében említésre kerülnek-e.

45 Következésképpen az alapügyben szereplőhöz hasonló szabályozás nem felel azoknak – a jelen ítélet 39. pontjában említett céloknak – amelyekre mind a Land Baden-Württemberg, mind a német kormány hivatkozik.

46 A fentieken kívül, amennyiben a szóban forgó szabályozás csupán az általa előírt ellátások folyósításának felfüggesztésére irányul, nem lehet érvényesen hivatkozni arra, hogy alkalmas ez utóbbi ellátásoknak a Németországi Szövetségi Köztársaság és a jogosult lakóhelyéül szolgáló állam között a megélhetési költségek, a jövedelmek és

a szociális ellátások átlagos szintje tekintetében aktuálisan fennálló különbségek figyelembevételével történő kiigazítására.

47 Végül, még ha a jövedelmi helyzet alapján odaítélt ellátások esetében valóban szükségesnek is mutatkozhat a jogosultak szakmai és szociális helyzetének ellenőrzése, az nem befolyásolja azt, hogy az említett ellátások felfüggesztése olyan intézkedést valósít meg, amely túllép az ilyen ellenőrzés elvégzéséhez szükséges mértéken.

48 Tekintettel a fenti megfontolásokra, a feltett kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EK 18. cikk (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amelynek alapján e tagállam kizárólag abból az okból tagadja meg a háború áldozatainak túlélő házastársa részére odaítélt egyes ellátások folyósítását, hogy a túlélő házastárs bizonyos meghatározott tagállamok területén rendelkezik lakóhellyel.

A költségekről

49 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

Az EK 18. cikk (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amelynek alapján e tagállam kizárólag abból az okból tagadja meg a háború áldozatainak túlélő házastársa részére odaítélt egyes ellátások folyósítását, hogy a túlélő házastárs bizonyos meghatározott tagállamok területén rendelkezik lakóhellyel.

Aláírások